

Brabants Landschap

Natuurherstel in het Greveschutven

Het Greveschutven op Valkenhorst (onderdeel van Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux) werd vanaf 1900 gebruikt voor de kweek van vis, waarvoor beekwater van de Tongelreep het ven ingelaten werd. Sinds 2000 is de intensieve viskweek gestaakt, maar wordt er nog steeds beekwater ingelaten. Door de aanvoer van dit voedsel- en basenrijke water en de toevoer van grondwater, is er in het Greveschutven sprake van gradiënten in voedselrijkdom en buffering. Aan deze gradiënten dankt het ven zijn bijzondere flora en fauna, waaronder witte snavelbies, plat blaasjeskruid, gesteeld glaskroos, gevlekte witsnuitlibel en heikikker. Ook broeden er bijzondere vogelsoorten, waaronder de woudaap. De populaties van deze bijzondere soorten in en rondom het ven namen de afgelopen jaren echter in grootte af. Klein blaasjeskruid en de speerwaterjuffer zijn zelfs geheel verdwenen. Oorzaak zijn de dikke, voedselrijke sliblaag op de bodem (tot wel 70 cm dik) en een afname van de kwelinvloed.

Om deze negatieve trend te doorbreken en kenmerkende soorten te behouden of weer terug te krijgen, zijn er in 2019 en 2020, met bijdragen vanuit de Provincie Brabant en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (POP), herstelmaatregelen uitgevoerd waar-

Het Greveschutven.

voor twintig jaar geleden al de eerste stappen zijn gezet. Eindelijk was het dan zover! In de eerste fase zijn bomen gekapt en sloten en greppels gedempt om de kwelinvloed te vergroten. Ter compensatie wordt elders in het gebied weer bos aangeplant. In de tweede fase is de sliblaag verwijderd. Hiervoor is het ven deels drooggezet door het water via een aansluitende vijver en stuwen naar de nabijgelegen visvijvers te leiden. Vissen werden met de stroom mee het ven uitgeloodst. Een deel van het ven is tijdens de werkzaamheden ontzien om bijzondere natuurwaarden en voldoende schuilgelegenheid voor fauna te behouden.

Langzaam worden de eerste positieve resultaten van het project al zichtbaar. Zo zijn er dit voorjaar al nieuwe groeiplaatsen van gesteeld glaskroos en plat blaasjeskruid gevonden en lijkt ook de groeiplaats met beenbreek zich uit te breiden. Wie weet scheert de speerwaterjuffer over niet al te lange tijd weer over het wateroppervlak en wordt ook het klein blaasjeskruid teruggevonden!

Vivian Maas

Medewerker Ecologie en Beheerplanning

Het Groninger Landschap

Overstromingszone in het Hunzedal

Het beekdal van de Hunze ligt aan de oostflank van het Drentse Plateau. Het Drentse Landschap en Het Groninger Landschap werken al sinds 1990 samen aan natuurherstel in het Hunzedal. Dankzij de bijzondere ligging is er in het gehele beekdal sprake van regionale kwel. Deze uitgangssituatie biedt niet alleen kansen voor natuur, maar ook voor de drinkwatervoorziening; een groot deel van de provincie Groningen is voor haar drinkwater afhankelijk van dit gebied.

Uitgebreid ecohydrologisch onderzoek eind vorige eeuw heeft de effecten van de drinkwaterwinning op natuur goed in beeld gebracht. Toch is destijds gekozen voor continuering van de grondwaterwinning, maar wel gekoppeld aan grootschalig herstel van het oppervlaktewatersysteem. Mede door inzet van het instrument landinrichting is in de benedenloop een overstromingszone van 600 ha gerealiseerd. Dit gebied loopt jaarlijks aan het einde van de winter volledig onder water met gebiedseigen water uit de Hunze en valt in de loop van de zomer langzaam droog. Er wordt geen water ingelaten. Het gehele gebied heeft ook een waterbergingsfunctie met een capaciteit van maar liefst 23 miljoen m³ water.

Witwangstern. (Foto: Thijs Glastra)

De natuur heeft zich in de overstromingszone spectaculair ontwikkeld. Sinds 2012 broedt de witwangstern in het gebied, waarbij het aantal broedparen is opgelopen tot 56 in 2020. Dit is de enige plek in Noordwest-Europa waar deze soort broedt. Voor soorten als geoorde fuut, steltkluut, porseleinhoen en klein(st) waterhoen broedt een substantieel deel van de Nederlandse populatie inmiddels in het Hunzedal.

De afspraken over de drinkwaterwinning lopen tot 2028. In het kader van de ontwerpmanifestatie 'Sponsland Groningen' tijdens de Klimaatadaptatieweek Groningen is door Bureau B+B een prachtig vergezicht geschetst: Hunzevallei Waterbatterij. Inzet is versterking van het grondwatersysteem van de Hondsrug en vergroting van de sponsfunctie van het Hunzedal. Dit ontwerp is een prima vertrekpunt om met alle partijen om tafel te gaan en na te denken hoe we in de toekomst een nog betere balans kunnen vinden tussen natuur, waterberging, waterwinning en recreatie.

Marco Glastra

Directeur van Het Groninger Landschap